

Activiteitenplan ontkeuizing Keutelbeek, Sittard

M.J. Schillemans en H.J.G.A Limpens

2014

Rapport van het Bureau van de Zoogdierverseniging
In opdracht van RWS Midden-Nederland

Activiteitenplan ontkeuizing Keutelbeek, Sittard

Rapport nr.: 2014.028
Datum uitgave: september 2014
Auteur: M.J. Schillemans en H.J.G.A Limpens
Illustraties:
Kwaliteitscontrole: M.J. Schillemans
Productie: **Steunstichting VZZ, in rapport vermeld als Bureau van de Zoogdiervereniging**
Bezoekadres: Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
Postadres: Postbus 6531
6503 GA Nijmegen
Tel.: 024 7410500
secretariaat@zoogdiervereniging.nl
www.zoogdiervereniging.nl
Gegevens opdrachtgever: Gemeente Sittard-Geleen
Postbus 18, 6130AA
Sittard
Contactpersoon
opdrachtgever: Sjaak Aussems,
Projectmanager Zitterd Revisited
cluster Ruimtelijke Projecten & Beheer | team
Projecten
T 046-4777747 | M 06-52686685
E sjaak.aussems@sittard-geleen.nl

Dit rapport kan geciteerd worden als:

Schillemans, M.J. en Limpens, H.J.G. A., 2014 Activiteitenplan ontkeuizing Keutelbeek, Sittard

Rapport 2014.028. Bureau van de Zoogdiervereniging, Nijmegen.

De Stichting VZZ, onderdeel van de Zoogdiervereniging, is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van de Zoogdiervereniging; opdrachtgever vrijwaart de Stichting VZZ voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing. Niets uit dit rapport mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en de Zoogdiervereniging, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
2	ACTIVITEITENPLAN , VERPLICHTE ONDERDELEN A-J	5
2.1	Onderdeel A: Adresgegevens locaties waar activiteiten worden uitgevoerd	5
2.2	Onderdeel B: Omschrijving activiteiten en werkzaamheden	5
2.3	Onderdeel C: Ingetekende topografische kaart	5
2.4	Onderdeel D: Manier van uitvoer	5
2.5	Onderdeel E: Doel en belang	5
2.6	Onderdeel F: Planning	6
2.7	Onderdeel G: Deskundige betrokken bij activiteiten en zijn/haar kwalificaties	7
2.8	Onderdeel H: Korte termijn effecten	7
2.9	Onderdeel I: Lange termijn effecten	8
2.10	Onderdeel J: Verantwoording effectstudie	8
3	VERPLICHTE ONDERDELEN BIJ RUIMTELIJKE INGREPEN L-U	9
3.1	Onderdeel L: Huidige situatie	9
3.2	Onderdeel M: Positie ten opzichte van natuurgebieden	9
3.3	Onderdeel N: Beschermd soorten	11
3.4	Onderdeel O: Verspreidingsinformatie	11
3.5	Onderdeel P: Mitigatie	11
3.6	Onderdeel Q: Compensatie	12
3.7	Onderdeel R: Tijdstip en locatie maatregelen	12
3.8	Onderdeel S: Beschrijving alternatieven	12
3.9	Onderdeel T: Beschrijving zorgvuldig handelen	12
3.9	Onderdeel U: Omschrijving dwingende reden van groot belang	12
4	LITERATUUR	13

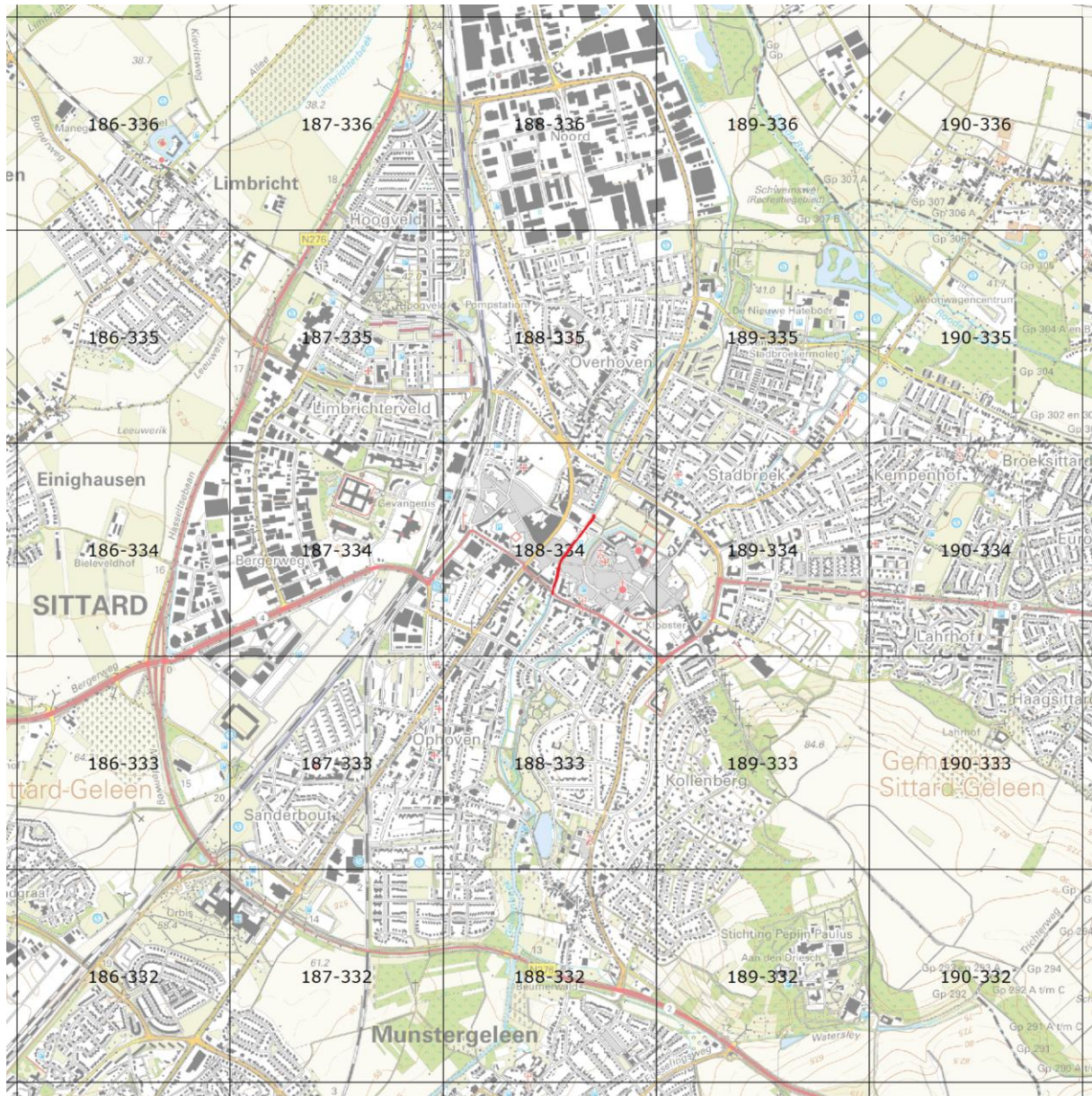
Activiteitenplan Ontkluizing Keutelbeek

1 INLEIDING

In de gemeente Sittard-Geleen wordt, als onderdeel van het actuele 'project Ligne', een deel van de Keutelbeek ontkluisd (fase I). De gemeente heeft bovendien op de (middel)lange termijn stedenbouwkundige en cultuurhistorische doelstellingen het water weer bovengronds te brengen en te laten beleven en aanwezig te laten zijn in de binnenstedelijke en landelijke landschappen (beeldkwaliteit). Het landschap, rond het ontkluisde gedeelte, wordt daarbij opnieuw ingericht met bebouwing, pleinen, gemetselde kades, terrassen aan het water, bruggen en daarbij behorende functionele en esthetische verlichting. Het huidige activiteitenplan richt zich enkel op de ontkluizing.

Op de middellange termijn zal ook het resterende deel worden ontkluisd (fase II) t.b.v. de doelstellingen hoogwaterbescherming en waterkwaliteit van het Waterschap Roer en Overmaas (veiligheid, waterkwaliteit en ecologische kwaliteit).

Figuur 1 geeft het plangebied en kilometerhok.

Figuur 1: Plangebied (rood) en de kilometerhokken

2 ACTIVITEITENPLAN , VERPLICHTE ONDERDELEN A-J

2.1 Onderdeel A: Adresgegevens locaties waar activiteiten worden uitgevoerd

De ontkluizing van de Keutelbeek vindt plaats tussen de Linde en Parklaan, te Sittard.

2.2 Onderdeel B: Omschrijving activiteiten en werkzaamheden

In het centrum van Sittard wordt een groot gebied herontwikkeld (Zitterd Revisited), het plan de 'Ligne' is daar een onderdeel van, met de ontkluizing van een deel van Keutelbeek van de Linde tot de Haspelsestraat (fase I). In een later stadium wordt het resterende deel ontkluisd (van Haspelsestraat tot aan Parklaan, fase II). Dit activiteitenplan betreft enkel de ontkluizing van de Keutelbeek. De overkluizing inclusief de aanwezige putten wordt in haar geheel verwijderd, zodat de Keutelbeek vrij kan stromen.

2.3 Onderdeel C: Ingetekende topografische kaart

Zie figuur 1

2.4 Onderdeel D: Manier van uitvoer

De overkluizing wordt in fase I in twee perioden gesloopt met groot materiaal. Zie ook paragraaf 3.7. De planning en methode voor fase II zijn nog niet bekend.

2.5 Onderdeel E: Doel en belang

Het project ontkluizing Keutelbeek maakt onderdeel uit van het project Zitterd Revisited. Binnen dat project wordt een voormalig gebied met bedrijven (onder andere garagebedrijven en grootschalige winkels) bij het centrum gevoegd. Het project speelt een sleutelrol en levert een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van Sittard tot regionaal stedelijk centrum. Door het bundelen van onderwijs, cultuur, winkelen en horeca krijgt het vestigingsklimaat van Sittard-Geleen een impuls van formaat.

Er zijn een aantal thema's die ontkluizing van de Keutelbeek maatschappelijk gezien noodzakelijk maken:

- ⤴ Bij het ontkluizen van de beek neemt de waterkwaliteit toe (verplichting vanuit de Kader Richtlijn Water).
- ⤴ De ontkluizing levert een positieve bijdrage aan de hoogwaterproblematiek.
- ⤴ De ontkluizing zorgt het vrijleggen van de beekloop ervoor dat de kwaliteit van het centrum van Sittard versterkt wordt. Burgers kunnen duurzaam genieten van de beek in combinatie met de nieuwe open schootsvelden aan de voet van de wallen van Sittard.

De uitvoering van het project is onder andere geborgd in het bestemmingsplan Dobbelsteen: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2013-294.html>

2.6 Onderdeel F: Planning

In onderstaande tabel is de fasering van de werkzaamheden ten behoeve van de mitigatie- en compensatieplannen gegeven.

Tabel 1: Fasering maatregelen ten bate natuurwaarden

	Start periode	Stop periode	Actie	Doel
	Realiseren voor uitvoeren ontkluizing fase I en nog zonder ontheffing:			
A	Eind 04 2014	15 05 2014	Op korte termijn (tijdelijk) optimaliseren van de putdeksels in het voorlopig nog resterende deel.	Tijdelijk extra aanbod in resterend deel; bevorderen dat het zwaartepunt minder op put 7 komt te liggen
B	Ca 01 09 2014	15 04-2015	Aanbieden van vleermuisvoorzieningen bij een aantal geselecteerde bruggen in de buurt van de overkluizing.	Alternatieve verblijfplaatsen
	Realiseren voor uitvoeren ontkluizing fase I en met ontheffing:			
C	Na 09 2014 Na verkrijgen ontheffing	Uiterlijk 15 02 2015	Ongeschikt maken / uitruilen van de putdeksels in het in fase I te ontkluizen gedeelte.	Stimuleren dat deksels in te ontkluizen deel niet meer worden gebruikt; hergebruik 'bekende' deksels
D	Zomer/herfst 2014	Uiterlijk 15 04 2015	Aanleggen van een zomerverblijf met putdeksels (hergebruik deksels van te ontkluizen gedeelte) dat de overkluizing zoveel mogelijk imiteert.	Alternatieve verblijfplaatsen
	Realiseren tijdens uitvoeren ontkluizing fase I en met ontheffing:			
E	Voorkeur Vanaf oktober 2015 vanaf Linde Linde En tweede deel tot aan Haspelsestraat vanaf oktober 2016	15 02 2016 vanaf Linde En tweede deel tot aan Haspelsestraat tot eind 2016	Het proces van ontkluizen van de 'noordkant' naar de 'zuidkant' uitvoeren, en daarbij steeds diepere delen van de ontkluizing afschermen.	Mitigeren verstoring, verkleinen kans op slachtoffers
F	Tijdens E	Tijdens E	Afscherming invloeden op in/uitgang resterende overkluizing.	Mitigeren verstoring
G	Tijdens E en na ontkluizing	Tijdens E en na ontkluizing	Effecten licht op vlieg- en jachtroute minimaliseren.	Mitigeren verstoring

Tabel 2: fasering ontkluizing Keutelbeek fase II

	Start periode	Stop periode	Actie	Doel
	Realiseren bij de nieuwbouw op de oever, na uitvoeren ontkluizing fase I, voor uitvoer ontkluizing fase II en met ontheffing (alert zijn op tijdig verlengen):			
H		Uiterlijk 1 actief seizoen (04-09) voor ontkluizing	Verblijfplaatsen in kade muur creëren (2016).	Alternatieve verblijfplaatsen
I			In het zomerseizoen voor ontkluizing deel II, geleidelijk weer ongeschikt maken van putdeksels in dat deel.	Stimuleren dat deksels in te ontkluizen deel fase II niet meer worden gebruikt; eventueel hergebruik 'bekende' deksels
	Optimaal: ontkluizing in herfst jaar x, dan H en I in jaar x-2 of eerder, en J in herfst jaar X-1			
	Iets minder optimaal: ontkluizing in herfst jaar x, dan H en I in jaar x-1, en J in zomer jaar X			
	Realiseren tijdens uitvoeren ontkluizing fase II en met ter beschikking hebben ontheffing:			
J	Voorkeur van 09	tot 15 11	Het proces van ontkluizen van de 'zuidkant' naar de 'noordkant' uitvoeren, en daarbij steeds diepere delen van de ontkluizing afschermen.	Mitigeren verstoring, verkleinen kans op slachtoffers
K	Tijdens J en na ontkluizing	Tijdens K en na ontkluizing	Effecten licht op vlieg- en jachtroute minimaliseren.	Mitigeren verstoring

2.7 Onderdeel G: Deskundige betrokken bij activiteiten en zijn/haar kwalificaties

Veldonderzoek dat is verricht:

- 1) Veldonderzoek naar vleermuizen heeft plaatsgevonden in 2011 door het Bureau van de Zoogdierverseniging voor vleermuizen (Jansen et al., 2011)

Het Bureau van de Zoogdierverseniging is een PGO met ruime ervaring in de soortgroep vleermuizen. Herman Limpens en Eric Jansen hebben jarenlange ervaring met onderzoek naar en het toepassen van maatregelen voor vleermuizen.

2.8 Onderdeel H: Korte termijn effecten

Gewone dwergvleermuis en watervleermuis.

Voor de vleermuizen staan deze beschreven in Jansen et al., 2011 en in schouwnotitie Regelink 2014 indien er geen maatregelen zouden worden getroffen. De overkluizing is in gebruik als zomerverblijf voor (mannetjes) watervleermuizen en als vlieg- en jachtroute voor de watervleermuis en de gewone dwergvleermuis.

Door tijdens de werkzaamheden conform het opgestelde mitigatie- en compensatieplan en ecologisch werkprotocol te werken worden effecten voorkomen. Korte termijn effecten zoals doding en verwonding zijn daarmee geminimaliseerd en daarmee redelijkerwijs uitgesloten.

Na de sloop van een deel van de overkluizing zullen waarschijnlijk eerst de geoptimaliseerde putdeksels in de resterende overkluizing in gebruik worden genomen. Later zal het grote zomerverblijf en de kasten in gebruik worden genomen. Deze laatste structuren zijn een heel seizoen beschikbaar vóór de sloop. Zodoende worden korte termijn effecten op de lokale populatie geminimaliseerd.

2.9 Onderdeel I: Lange termijn effecten

Gewone dwergvleermuis en watervleermuis.

Voor de vleermuizen staan deze beschreven in Jansen et al., 2011 en in schouwnotitie Regelink 2014 indien er geen maatregelen zouden worden getroffen. De overkluizing is in gebruik als zomerverblijf voor (mannetjes) watervleermuizen en als vlieg- en jachtroute voor de watervleermuis en de gewone dwergvleermuis.

Door tijdig vervangende structuren te realiseren wordt een effect op de staat van instandhouding door aantasting van de verblijfplaatsen voorkomen. Vervangende verblijfplaatsen worden aangeboden voordat de werkzaamheden starten.

Door tijdens en na de werkzaamheden verlichting aan te passen zodat de ontkluiste beek niet verlicht wordt, worden effecten vermeden.

Lange termijn-effecten worden daarmee geminimaliseerd en het plangebied kan daarmee dezelfde functie vervullen als in de huidige situatie.

2.10 Onderdeel J: Verantwoording effectstudie

De auteurs van Jansen et al., 2011 werken allen bij het Bureau van de Zoogdierverseniging en hebben een zeer ruime ervaring met vleermuizen. Verschillende methoden zijn gebruikt om het gebruik door vleermuizen van de overkluizing inzichtelijk te maken.

3 VERPLICHTE ONDERDELEN BIJ RUIMTELIJKE INGREPEN L-U

3.1 Onderdeel L: Huidige situatie

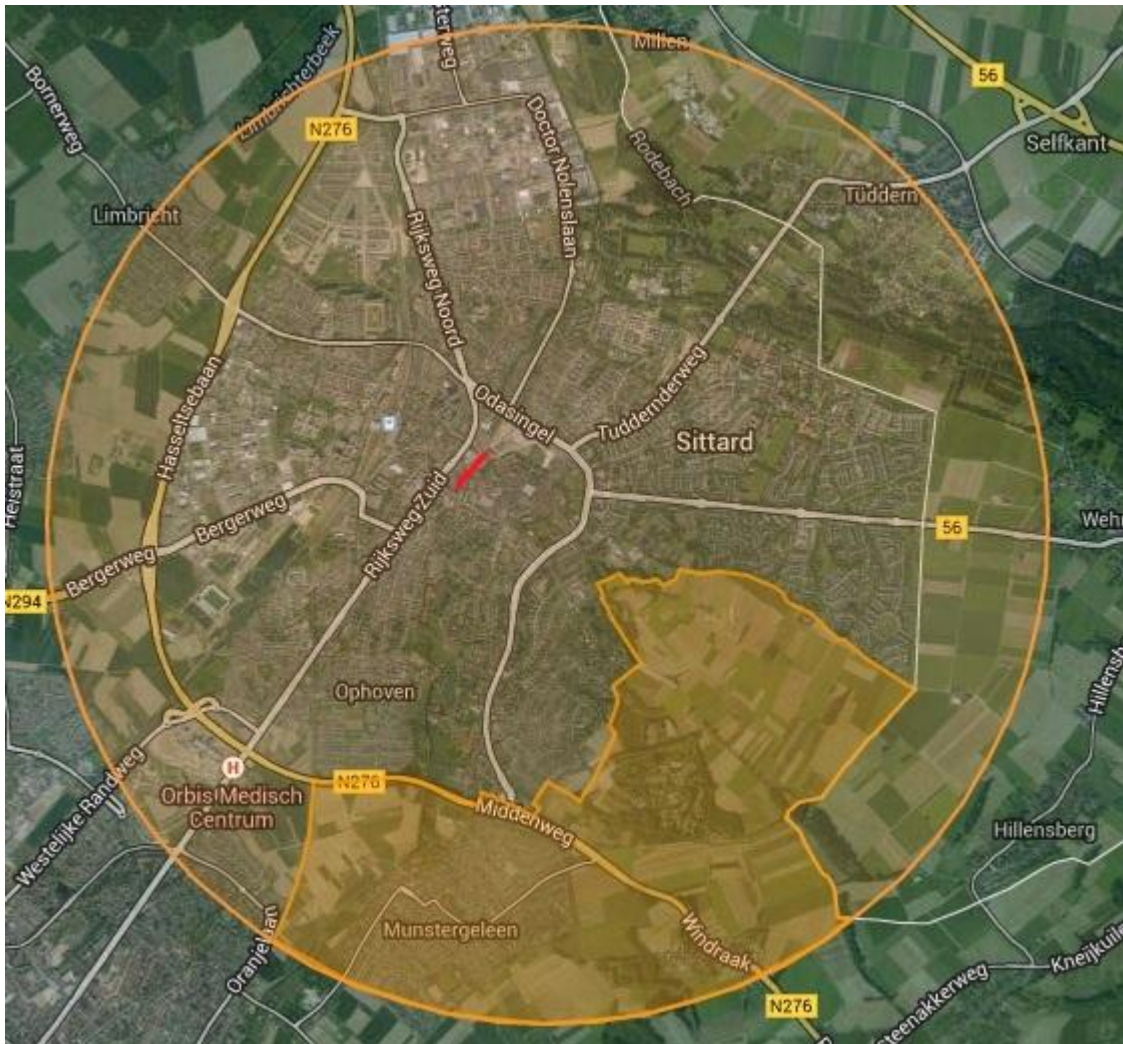
De Keutelbeek is voor een deel in het centrum van Sittard overkluisd. Met name putdeksels (en enkele scheuren en spleten) in de huidige overkluizing worden buiten de wintertijd gebruikt door watervleermuis en gewone dwergvleermuis (zie Jansen et al., 2011 voor een uitgebreide beschrijving). De putdeksels warmen op in de zon en vormen zo een geschikte zomerverblijfplaats voor de mannetjes watervleermuizen.

De overkluizing over de Keutelbeek loopt door het centrum van Sittard en vormt naast een verblijfplaats ook een jacht- en vliegroute voor de watervleermuizen en gewone dwergvleermuizen. Zij volgen de Keutelbeek naar grotere wateren in het noorden en zuiden.

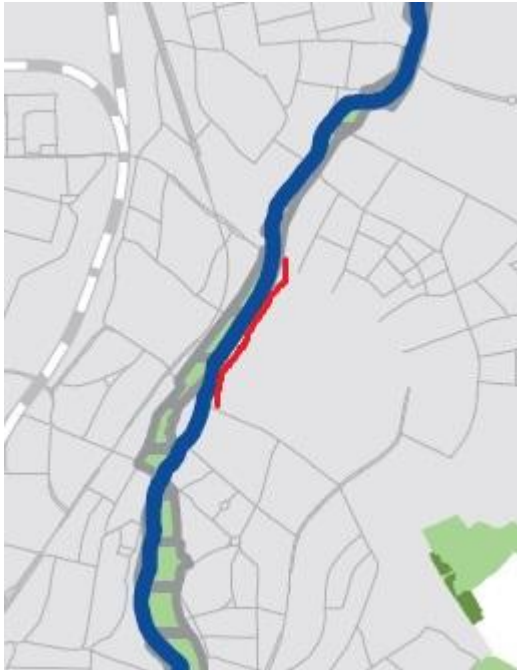
3.2 Onderdeel M: Positie ten opzichte van natuurgebieden

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een beschermd natuurgebied (figuur 2), het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied bevindt op meer dan 6 kilometer (Geleenbeekdal) .

De beek zelf is het POP opgenomen als 'beek met ecologische waarde' en de oevers als 'Provinciale Ontwikkelzone Groen' (figuur 3). De ontkluizing tast dat niet aan.

Figuur 2: Ligging natuurgebieden (synbiosys.nl 28072014) nabij plangebied (in het rood aangegeven). Het aangegeven natuurgebied is een Nationaal Landschap: Zuid-Limburg

Figuur 3: EHS-onderdelen (Groene waarden, actualisatie 2011, provincie Zuid-Limburg) nabij plangebied (in het rood aangegeven). Blauw = beek met ecologische waarde, groene = provinciale ontwikkeling groen

3.3 Onderdeel N: Beschermden soorten

Onderzoek naar vleermuizen heeft plaatsgevonden in 2011 en in 2014. Gewone dwergvleermuis (foerageergebied en vliegroute) en watervleermuis (zomerverblijfplaats, vliegroute en foerageergebied) zijn aangetroffen.

3.4 Onderdeel O: Verspreidingsinformatie

De gewone dwergvleermuis is jagend en op vliegroute aangetroffen door de overkluizing en een enkel dier is rustend aangetroffen maar van een vaste verblijfplaats is geen sprake.

Van de watervleermuis zijn tot ongeveer 53 mannelijke dieren aangetroffen, hangend in kleine groepjes tot solitair onder specifieke putdeksels. Tevens zijn zij ook jagend en op vliegroutes waargenomen in en nabij de overkluizing.

3.5 Onderdeel P: Mitigatie

Mitigatie maatregelen bestaan uit een zorgvuldige wijze van handelen tijdens de sloop van de overkluizing, beschreven in bijgevoegd Mitigatie- en compensatierapport (Limpens et al., 2014). Door de verlichting vleermuisvriendelijk aan te leggen worden effecten door een overmaat van verlichting voorkomen.

3.6 Onderdeel Q: Compensatie

De verblijfplaatsen in de overkluizing gaan verloren. Deze worden gecompenseerd door de realisatie van een vleermuisbunker (zomerverblijf) waarin de situatie zoals in de overkluizing zoveel als mogelijk wordt benaderd. Tevens worden er twaalf ruime keramieke vleermuiskasten opgehangen direct ten noorden en zuiden van de huidige overkluizing. Ook worden onder één brug ook 'lamellen' bevestigd waardoor de brug als een vleermuisbunker gaat fungeren.

3.7 Onderdeel R: Tijdstip en locatie maatregelen

Zie Mitigatie- en compensatieplan hoofdstuk 5.

De eerste maatregelen zijn al getroffen, een volgende set aan maatregelen wordt getroffen op het eind van 2014/begin 2015. Vervolgens wordt eind 2015 het eerste deel van de overkluizing gesloopt, gevolgd door een tweede deel eind 2016.

3.8 Onderdeel S: Beschrijving alternatieven

Het plan is locatie gebonden: de ontwikkeling van la Ligne is enkel mogelijk op deze locatie en de Keutelbeek wordt niet verlegd. Behoud van de overkluizing is geen reële optie omdat de overkluizing zelf niet meer stabiel –genoeg- is. Dit is opdracht van de gemeente Sittard-Geleen onderzocht door een bouwkundig bureau.

Tevens wordt de ecologische waarde van de beek vergroot door de ontkluizing.

3.9 Onderdeel T: Beschrijving zorgvuldig handelen

Door de implementatie van de verschillende mitigerende en compenserende maatregelen op een ecologisch verantwoorde wijze, wordt invulling gegeven aan zorgvuldig handelen. Ook wordt voorzien in ecologische begeleiding tijdens de werkzaamheden.

Door monitoring wordt gevolgd of de populaties van de soorten zich herstellen dan wel handhaven. Het monitoringsplan wordt nog separaat in detail opgesteld.

3.9 Onderdeel U: Omschrijving dwingende redenen van groot belang.

Zie paragraaf 2.5.

4 LITERATUUR

Jansen, E.A., Limpens, H.G.J.A. en Overman, W.G. 2011. De vleermuisfuncties van de Keutelbeek in Sittard en opties voor mitigatie en compensatie voor een gedeeltelijke ontkluizing - definitieve rapportage. Rapport 2011.45 Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Limpens, H.J.G.A., Jansen, E.A. en Schillemans, M.J., 2014. Mitigatie en compensatieplan vleermuizen - Ontkluizing Keutelbeek Sittard. Rapport 2014.26. Bureau van de Zoogdierverseniging, Nijmegen.